

Disertační práce

Mgr. Monika Broulíková: Science centra: vznik, poslání proměny – zaměřené na science centrum Techmania

Oponentský posudek

Předložená disertační práce je v mnohém výjimečná. Především tím, že se soustřeďuje na problematiku dosud u nás málo zpracovávanou, všímající si vzniku, úlohy a konkrétního zaměření uvedených vzdělávacích, zároveň propagačních i prakticky procvičujících útvarů, což je doprovázeno rozsáhlým sociologickým průzkumem v „praktické části“. Je také velice obsáhlá a doložena objemnou literaturou. Vzhledem k jejímu komplexnímu obsahu a značnému rozsahu představuje pro hodnotitele nesnadný problém. I když, jak uvádí autorka, se této problematice u nás věnovalo poměrně velké množství diplomových prací, tak spíše jen okrajově (str. 12), takže si může nárokovat prvenství v komplexním přístupu svou diplomovou prací (ku podivu její bibliografické údaje neuvádí, v seznamu literatury uvádí jen studii zveřejněnou 2013 v *Museologica Brunensis*).

V první části své práce (kap. 2.1, str. 12- 30) se věnuje převážně vymezení pojmů muzeum, science centrum a edutainer, pro něž – zvláště v posledním případě – se snaží razit i české ekvivalentní pojmenování. První pojem je pojednán poměrně stručně (větší pozornost je věnována rozdílu mezi chápáním muzea a science centra), hlavně se autorka věnuje vymezení druhého a třetího termínu a pokusům o české názvy. V následující kapitole (s. 30 – 76) se disertantka zabývá historií science center, nejprve ve světě a pak také u nás (kde zvláštní pozornost věnuje 5 nejvýznamnějším). Velmi důležité je objasnění poslání science center (kap. 2.3, s. 77 – 102), z nichž kromě plzeňské Techmanie je zevrubně zkoumáno brněnské VIDA! centrum, které dokonale formulovalo charakter svých edutainerů (s. 95). Autorka se také důkladně věnovala probíhajícím změnám v chápání a činnosti těchto center (kap. 2.4., str. 102-16), kde vedle obecnějšího charakterizování tohoto vývoje si hlavně povšimla posunů v koncepci a činnosti Techmanie, které pochopitelně zná nejlépe. Teoretickou část uzavírá více méně o statistické údaje opřený přehled návštěvnosti centra (kap. 2.5, s. 116 – 26), všímající si též návštěvnosti webových stránek instituce a její publicity.

Přistoupím nyní ke zhodnocení teoretické části (praktická představuje jiný problém, o tom níže). Je jisté, že obsahové zpracování bylo velmi náročné, nicméně podle mého názoru se s ním M. Broulíková vyrovnala více než dobře. I když vycházela z poměrně bohaté literatury, dokázala tvůrčím způsobem aplikovat některé vzory na problematiku své vlastní práce, při čemž opět bych rád zdůraznil, že pokud jde o české poměry a souvislosti, jde o zpracování zatím zřejmě jedinečné. Velice dobré je i autorčino vyvážení jednotlivých částí zpracovávané problematiky (proporcionálnost kapitol), při čemž jsem si vědom, že autorka z pochopitelných důvodů věnovala více pozornosti aplikacím v českých zemích, což nelze chápat jako kritickou výtku: zahraniční pozadí tematiky bylo vcelku výstižně zachyceno, byť snad stručněji, než by si zasloužilo. Chtěl bych zdůraznit, že přes bohaté odkazy na literaturu, její zhodnocení autorkou vedlo převážně k expozici vlastního přístupu (např. v návržení různých českých ekvivalentů různých typů edutainerů na str. 27).

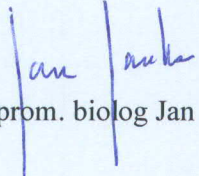
Práce je i po formální stránce vzorná, bez jazykových poklesků a překlepů (vytkl bych jen „plochý“ jazykový výraz, tj. dosti časté využívání stereotypních výkladů), má bohatý poznámkový aparát (420 poznámek) s využitím odkazů na texty on line, které jsou zde podle mého názoru vzhledem k charakteru zpracovávané problematiky na místě – bez nich by autorka stěží dokázala představit tak komplexní pohled na předmět svého výzkumu. Obrazová příloha je bohužel většinou umístěna v Praktické části a značně rozptýlená. Grafy v teoretické části jsou kvalitní – možná by jich mělo být více.

V celkovém pohledu jde tedy o významnou, svým způsobem v českém kontextu originální práci, shrnující dosud roztroušené informace, analýzy apod. do komplexně zpracovaného celku. To je třeba na promyšleně zpracované teoretické části především ocenit; jde o dobře vyznačenou cestu labyrintem dosud většinou chaoticky roztroušených dílčích zpráv a pohledů.

Nyní ještě pohled na Praktickou část, která představuje zajímavý doplněk Teoretické části (osobně se domnívám, že k obhájení by dostatečně stačila poslední uvedená část). Jde vlastně o sociologickou studii s promyšleným plánem se zvážením vybraných metod (str. 127-30), uvedením dotazníků a převážně tabelárně zpracovaných výsledků (grafů by snad mohlo být využito ve větší míře). Představuje jistě důležitý dokument k podpoře závěrů Teoretické části a zejména zevrubně informuje o názorech návštěvníků a ohlasech na praktiky Techmanie, nicméně je velmi obtížné se v předloženém textu vyznat. K této části se přimykají soupisy literatury, grafů, obrázky a grafy, vyjadřující stanoviska dotázaných návštěvníků.

Závěrem mohu myslím oprávněně konstatovat, že k obhajobě byla předložena nevšední práce, velice potřebná a v mnohém průkopnická. Bylo by vhodné ji vbrzku připravit k vydání (asi bez Praktické části – názory návštěvníků Techmanie se jistě budou stále posouvat). Doporučuji ji jednoznačně k obhajobě, jak doufám, jistě úspěšně.

V Praze 25. srpna 2015

Doc. prom. biolog Jan Janko, Csc.